



Økonomiministeriet

Indkomstudvikling og -forskelle i 2022

Økonomisk Analyse · Oktober 2024

Indkomstudvikling og -forskelle i 2022
Oktober 2024

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen

Denne publikation er udarbejdet af
Økonomiministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

ISBN: 978-87-7862-398-0

Publikationen kan hentes på
Økonomiministeriets hjemmeside
oem.dk

Indkomstudvikling og -forskelle i 2022

Danskerne har oplevet en markant indkomstfremgang gennem de seneste 30 år. I årene 2020-2022 var dansk økonomi imidlertid påvirket af en række stød til økonomien, som samlet set har lagt en væsentlig dæmper på udviklingen i de disponible indkomster på tværs af indkomstfordelingen.

I 2020 og 2021 var dansk økonomi præget af coronapandemien, der indebar nedlukninger af virksomheder og vedtagelse af en række kompensationsordninger, som bidrog til at øge husholdningernes disponible indkomster, fx gennem udbetaling af indefrosne feriepenge. Omvendt medførte særligt Ruslands invasion af Ukraine kraftigt stigende energi- og fødevarerpriser, hvilket førte til stigende inflation og højere renter og et reelt fald i danskernes disponible indkomster i 2022. Inflationen var allerede vej op på tværs af lande i efteråret 2021, blandt andet som følge af stor efterspørgsel efter genåbning af økonomierne og forsyningsvanskeligheder.

Samlet set er dansk økonomi kommet godt igennem de seneste år trods udefrakommende forhold, der har påvirket efterspørgsel og produktion meget kraftigt. Aktiviteten blev hurtigt genoprettet efter coronapandemien, og beskæftigelsen er i de seneste år fortsat med at stige trods den tilbagegang i efterspørgslen, der fulgte med høje energipriser, høj inflation, højere renter og stagnation i udlandet.

Denne analyse sætter fokus på udviklingen i de disponible indkomster og indkomstforskellene frem til 2022, der er senest tilgængelige år, hvor det er muligt at opgøre de disponible indkomster på individniveau. Udgivelsen af analysen sker i forlængelse af, at Økonomiministeriet har færdiggjort lovmodellens datagrundlag for 2022. Hovedbudskaberne i analysen er:

- Realværdien af de disponible indkomster var i 2022 0,6 pct. højere end i 2019 før coronapandemien. Det dækker over en realvækst i de disponible indkomster på 7,5 pct. fra 2019 til 2021 og et fald på 6,5 pct. i 2022.
- De disponible indkomster steg nominelt med 0,7 pct. i 2022, men den høje inflation udhulede den reale værdi af de disponible indkomster. Herudover bidrog fald i kapitalindkomsterne isoleret set til at reducere de disponible indkomster i 2022.
- Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten steg med 0,5 pct.-point fra 28,5 pct. i 2019 til 29,0 pct. i 2022. Stigningen i indkomstforskellene kan særligt henføres til højere disponible indkomster for personer med de relativt højeste indkomster.
- Andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen faldt omvendt en smule – med 0,6 pct.-point – fra 2019 til 2022. Det hænger blandt andet sammen med, at beskæftigelsen steg i perioden, og med udbetalingen af det midlertidige børnetilskud i 2020 til 2022, som særligt tilfaldt personer i 1. og 2. indkomstdecil.

Høj inflation reducerede værdien af de disponible indkomster i 2022

I perioden fra før coronapandemien i 2019 til efter pandemien i 2022 steg de reale disponible indkomster¹ meget begrænset med i gennemsnit 0,2 pct. pr. år. Det er væsentligt mindre end i de forudgående 25 år, hvor realværdien af de disponible indkomster i gennemsnit steg med ca. 1,8 pct. pr. år, *jf. figur 1*.

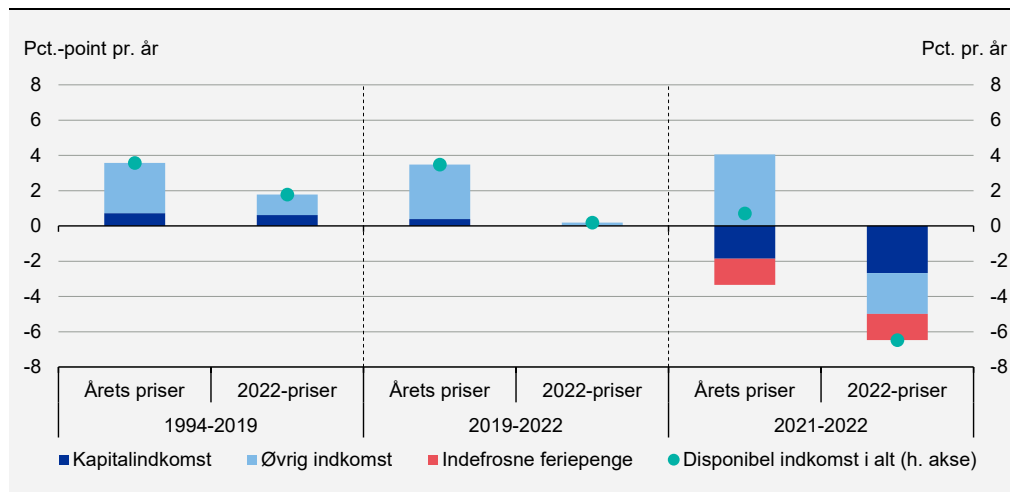
Den begrænsede realvækst i perioden fra 2019 til 2022 kan især henføres til udviklingen i 2022, som var påvirket af flere forhold. Som mange andre lande oplevede Danmark en periode med høj inflation efter coronapandemien. Særligt højere priser på energi og fødevarer, især som følge af Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022, bidrog til, at forbrugerpriserne samlet set steg med 7,7 pct. i 2022.

Udbetalingen af indefrosne feriepenge i 2021 havde også en væsentlig betydning for udviklingen i de disponible indkomster fra 2021 til 2022. De indefrosne feriepenge øgede midlertidigt de disponible indkomster i 2021, hvilket bidrog med 1,5 pct.-point af det målte fald i de disponible indkomster fra 2021 til 2022.² Derudover bidrog lavere kapitalindkomster til at reducere de disponible indkomster i 2022. Det kan særligt henføres til tab på investeringer i investeringselskaber, der ikke er aktiebaserede.

Samlet set bidrog disse forhold til at reducere de reale disponible indkomster og forbrugsmulighederne for befolkningen betydeligt i 2022. Realværdien af de disponible indkomster faldt således samlet set med 6,5 pct. fra 2021 til 2022. Se dekomponeringen af udviklingen i de disponible indkomster i *bilag 1*.

¹ Se definition af disponibel indkomst i bilag 1.

² I 2020 og 2021 blev en del af de indefrosne feriepenge udbetalt for at understøtte økonomien, som var påvirket af coronapandemien. Disse feriepenge ville alternativt være blevet udbetalt ved overgang til folkepension, og udbetalingen ændrer således ikke på de enkelte personers livsindkomst og dermed heller ikke på forskellene i livsindkomst. Udbetalingen af indefrosne feriepenge bidrog til at øge de disponible indkomster i 2020 og 2021, men medførte også øgede indkomstforskelle i de pågældende år, *jf. Fordeling og incitamenter 2023*.

Figur 1 Bidrag til udviklingen i disponibel indkomst, 1994-2019, 2019-2022 og 2021-2022

Anm.: Familieækvivalerede indkomster. Udbetaling af indefrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat. Øvrig indkomst omfatter disponibel indkomst fratrukket kapitalindkomst og udbetaling af indefrosne feriepenge.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Ifølge nationalregnskabet steg disponibel indkomst noget mere, end det fremgår af indeværende opgørelse, som er baseret på persondata. Nationalregnskabets opgørelse viser således en stigning i den reale disponible indkomst på i gennemsnit 1,1 pct. pr. år fra 2019 til 2022, og indkomsten steg med ca. 1,8 pct. fra 2021 til 2022, jf. bilag 2 og Økonomisk Redegørelse, august 2024.

Forskellen mellem de to opgørelser skyldes blandt andet, at der er forskelle i de benyttede indkomstdefinitioner, herunder periodiseringen af nogle indkomstelementer. Det har eksempelvis betydning for den målte udvikling i disponibel indkomst i 2022, at der i nationalregnskabet indregnes feriepenge på optjeningstidspunktet, mens skatten af feriepenge indgår på udbetalingstidspunktet, hvorimod både feriepenge og den afledte skattebetaling indgår på udbetalingstidspunktet i den individbaserede opgørelse.

Boks 1 Opgørelse af disponibel indkomst

Opgørelser af årlig disponibel indkomst benyttes til at belyse udviklingen i danske familiers indkomstforhold, idet dette indkomstbegreb kan bruges som et mål for familiernes forbrugsmuligheder i det enkelte år. Det skal bemærkes, at der også er andre faktorer end disponibel indkomst, som har betydning for befolkningens samlede forbrugsmuligheder i et givent år, herunder likvid formue og træk på offentlige serviceydelser, som det offentlige stiller skattefinansieret til rådighed.

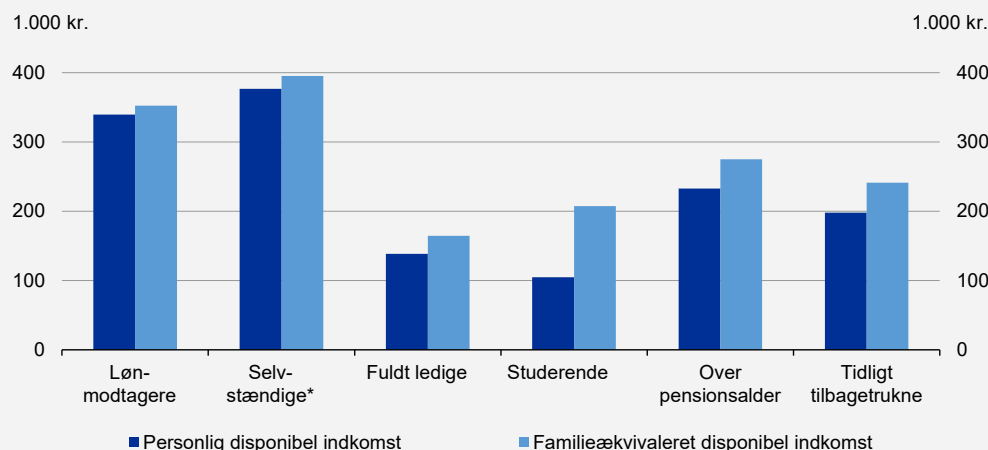
I analysen tages der udgangspunkt i familieækvivalerede indkomster. Det betyder, at der tages højde for stor-driftsfordele, så forbrugsmulighederne er sammenlignelige på tværs af personer, der bor i familier med forskel- ligt antal personer. Ækvivaleringsfaktoren udregnes som $(\text{antal personer})^{0,6}$.

Den disponible indkomst udgøres af indkomster fratrukket skat og indbetaling til pensionsordninger. Ind- komstelementerne i opgørelsen af den disponibel indkomst er beskrevet nærmere i *bilag 1*.

Der er stor variation i de disponible indkomster på tværs af arbejdsmarkedstilknytning. Lønmodtagere og selv- stændige havde de højeste familieækvivalerede disponible indkomster i 2022, mens ledige havde de laveste fa- milieækvivalerede disponible indkomster.

Således havde lønmodtagere og selvstændige i gennemsnit en familieækvivaleret disponibel indkomst på hen- holdsvis 352.000 kr. og 395.000 kr. i 2022, mens ledige i gennemsnit havde en familieækvivaleret disponibel indkomst på 164.000 kr., jf. figur a.

Figur a Gennemsnitlig disponibel indkomst opdelt på arbejdsmarkedstilknytning, 2022



Anm.: *Lønmodtagere* omfatter fuldtidsbeskæftigede, deltidsansatte og delårsbeskæftigede, der er under 67 år. *Fuldt ledige* omfatter personer, der modtager overførselsindkomst og/eller ikke har ordinær beskæftigelse i løbet af året. *Tidligt tilbagetrukne* omfatter gruppen af førtidspensionister, seniorpensionister og personer på efterløn. *Over pensionsalder* omfatter alle personer, som er fyldt 67 år ved udgangen af 2022, uanset om de fortsat er aktive på arbejdsmarkedet. Børn under 18 år og personer med ukendt forsørgelsesgrundlag er ikke vist i figuren. Udbetaling af infrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat.

Note: *) For at vise et mere retvisende billede af den samlede gruppe, er der set bort fra observationer med særligt høje disponible indkomster på over 300 mio. kr.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

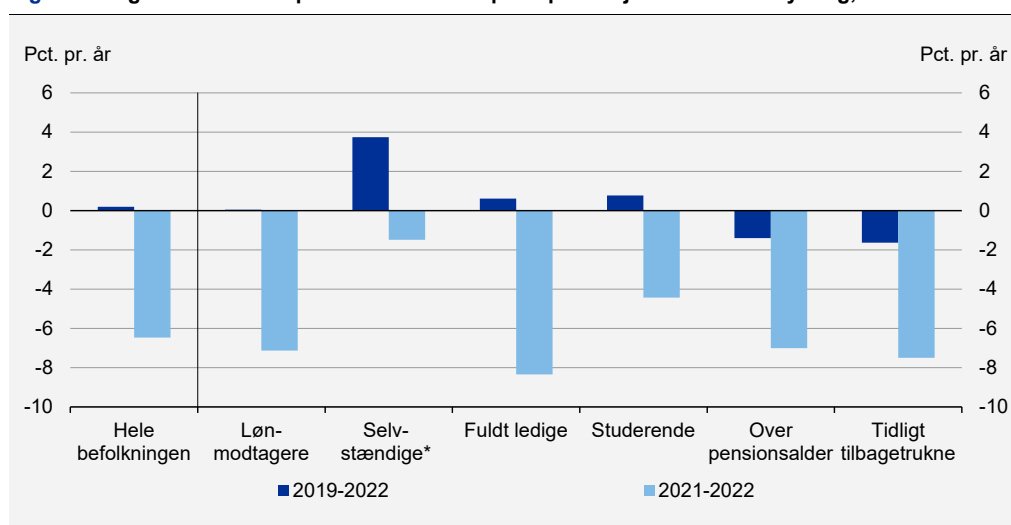
Den gennemsnitlige familieækvivalerede disponible indkomst er højere end den personlige disponible indkomst for alle arbejdsmarkedsgrupper. Dette gælder især for studerende, da mange studerende er hjemmeboende og dermed antages at få del i forældrenes indkomst.

Selvstændiges indkomster steg mest fra 2019 til 2022

I perioden fra 2019 til 2022 var det kun for selvstændige, studerende og fuldt ledige, at de reale disponible indkomster steg. For de øvrige grupper opdelt på arbejdsmarkedstilknytning var købekraften af de disponible indkomster samlet set uændret eller faldt en smule i årene med coronapandemi og høj inflation.

Stigningen i disponibel indkomst var størst for selvstændige. Den reale disponible indkomst for selvstændige steg således med 3,7 pct. pr. år fra 2019 til 2022, *jf. figur 2*. Indkomststigningen for gruppen af selvstændige skyldes særligt en stigning i virksomhedsindkomsterne.

Figur 2 Årlig realvækst i disponibel indkomst opdelt på arbejdsmarkedstilknytning, 2019-2022



Anm.: *Lønmodtagere* omfatter fuldtidsbeskæftigede, deltidsansatte og delårsbeskæftigede, der er under 67 år. *Fuldt ledige* omfatter personer, der modtager overførselsindkomst og/eller ikke har ordinær beskæftigelse i løbet af året. *Tidligt tilbagetrukne* omfatter gruppen af førtidspensionister, seniorpensionister og personer på efterløn. *Over pensionsalder* omfatter alle personer, som er fyldt 67 år ved udgangen af 2022, uanset om de fortsat er aktive på arbejdsmarkedet. Børn under 18 år og personer med ukendt forsørgelsesgrundlag er ikke vist i figuren. Udbetaling af indefrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat.

Note: *) For at vise et mere retvisende billede af den samlede gruppe, er der set bort fra observationer med særligt høje disponible indkomster på over 300 mio. kr.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

For de studerende var stigningen i den disponible indkomst på 0,8 pct. pr. år drevet af indkomstudviklingen blandt hjemmeboende studerende, som udgjorde en større andel af de studerende i 2022 end i 2019. Da hjemmeboende studerende får del i forældrenes indkomster, har de typisk en højere disponibel indkomst end udeboende studerende. De disponible indkomster blandt udeboende studerende faldt en smule i perioden.

Den disponible indkomst for fuldt ledige steg med 0,6 pct. pr. år fra 2019 til 2022. Det skyldes blandt andet udbetaling af det midlertidige børnetilskud i 2022.

Indkomsten faldt på tværs af arbejdsmarkedstilknytning fra 2021 til 2022

De reale disponible indkomster faldt på tværs af arbejdsmarkedstilknytning fra 2021 til 2022. Faldet i disponibel indkomst var mindst for selvstændige som følge af stigningen i virksomhedsindkomsterne og stigningen i imputeret afkast af egen bolig i 2022.

Den disponible indkomst faldt mere for fuldt ledige end for de øvrige grupper i 2022. Det hænger blandt andet sammen med, at sammensætningen af gruppen ændrede sig. Således faldt andelen, som modtog dagpenge, mens andelen af kontanthjælpsmodtagere steg. Det medførte, at den gennemsnitlige disponible indkomst faldt, da kontanthjælpsydelse er lavere end dagpengesatsen. Kontanthjælpsmodtagernes familiemedlemmer havde typisk også en lavere indkomst end dagpengemodtagernes familiemedlemmer, blandt andet på grund af de krav der stilles for at være berettiget til at modtage kontanthjælp.

Mange lønmodtagere har siden starten af 2023 oplevet en stigende købekraft. For privatansatte på DA-området overstiger reallønnen nu 2021-niveauet, og det reallønstab, der fandt sted i perioden med høj inflation, er således indhentet, *jf. Økonomisk Redegørelse august 2024*. Modtagere af overførselsindkomster får deres ydelser reguleret med udgangspunkt i satsreguleringen, som er bestemt af lønudviklingen på DA-området to år forinden. Der er udsigt til en real fremgang i overførselsindkomsterne i både 2024 og 2025, da satsreguleringsprocenten overstiger den forventede inflation.

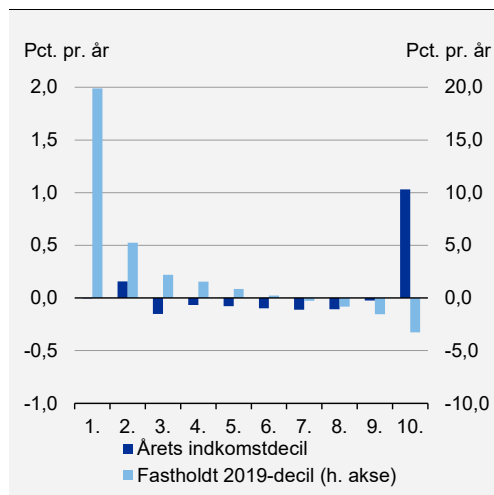
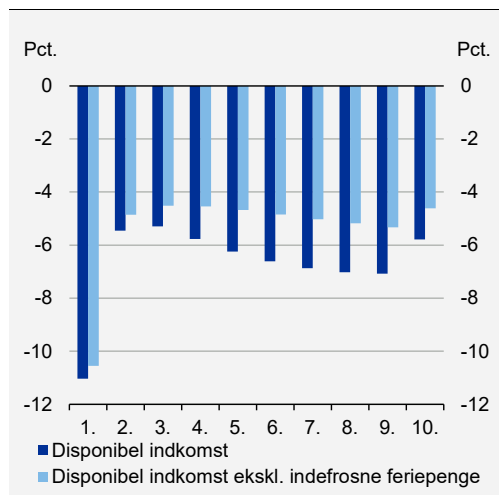
Lav vækst i de disponible indkomster for alle indkomstgrupper

Den svage udvikling i de reale disponible indkomster fra 2019 til 2022 slog igennem i alle indkomstgrupper i befolkningen. Fra 2019 og frem til 2022 var realværdien af de disponible indkomster omtrent uændret for personer i 1.-9. indkomstdecil, mens den disponible indkomst i 10. indkomstdecil steg med 1 pct. pr. år, *jf. figur 3*.

Stigningen i den disponible indkomst i 10. indkomstdecil var drevet af stigende aktie- og virksomhedsindkomster. Indkomstudviklingen i 10. indkomstdecil skyldes i høj grad stigningen i de disponible indkomster for få personer med meget høje indkomster placeret i top 1 pct. af indkomstfordelingen, *jf. boks 2*.

Der er stor mobilitet i indkomstfordelingen. Derfor er det ikke de samme personer, der er placeret i de enkelte deciler fra år til år. Ændringer i den disponible indkomst kan dels afspejle den naturlige udvikling gennem livet som følge af, at man fx er studerende, beskæftiget og senere tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet, ligesom de fleste i løbet af livet oplever en indkomstfremgang, som afspejler øget anciennitet på jobbet. Ændringer i indkomsten kan også afspejle midlertidige indkomstudsving pga. eksempelvis ledighed, sygdom, orlov, salg af virksomhed eller negativ virksomhedsindkomst i forbindelse med etablering af selvstændig virksomhed eller konkurs.

De personer, som var placeret i 1. indkomstdecil i 2019, havde en stor stigning i den disponible indkomst fra 2019 til 2022, svarende til knap 20 pct. pr. år. Modsat faldt den disponible indkomst for personer, der var placeret i 10. indkomstdecil i 2019, med godt 3 pct. pr. år fra 2019 til 2022, *jf. de lyseblå søjler i figur 3*.

Figur 3 Årlig realvækst i disponibel indkomst opdelt på indkomstdecil, 2019-2022**Figur 4** Realvækst i disponibel indkomst opdelt på indkomstdecil, 2022

Anm.: Familieækvivalerede indkomster. Indefrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat. Indkomstudviklingen fra 2019 til 2022 for fastholdte indkomstdeciler er opgjort for personer, der var i befolkningen i både 2019 og 2022.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

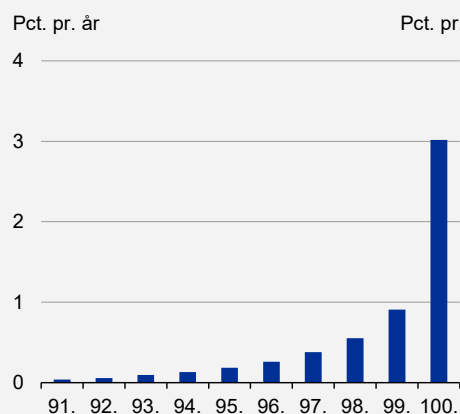
Faldet i de disponible indkomster i 2022 er forholdsvis jævnt fordelt på indkomstgrupper, idet faldet dog er noget større i 1. indkomstdecil. De disponible indkomster faldt realt i 2.-10. indkomstdecil med 5-7 pct. i 2022, mens den disponible indkomst faldt med 11 pct. i 1. indkomstdecil, *jf. figur 4*. Faldet i de disponible indkomster i 2022 reduceres imidlertid lidt, når der ses bort fra udbetaling af indefrosne feriepenge i 2021, *jf. de lyseblå søjler*.

Ud over høj inflation i 2022 kan reduktionen i de disponible indkomster i 1. indkomstdecil henføres til lavere kapitalindkomster. Det skyldes blandt andet negativ kapitalindkomst for nogle personer i 1. indkomstdecil, som var placeret højere i indkomstfordelingen i 2021.

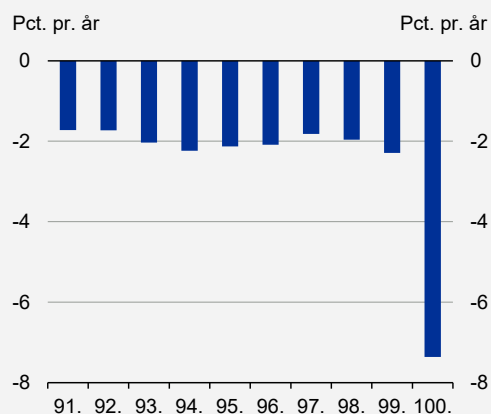
Boks 2 Realvækst i 91.-100. percentil (10. indkomstdecil)

Indkomstudviklingen i 10. indkomstdecil er primært drevet af indkomstudviklingen for top 1 pct. i indkomstfordelingen fra 2019 til 2022, *jf. figur a*.

Figur a Årlig realvækst i disponibel indkomst i 10. indkomstdecil opdelt på percentil, 2019-2022



Figur b Årlig realvækst i disponibel indkomst i 10. indkomstdecil opdelt på percentil i 2019, 2019-2022



Anm.: Familieækvivalerede indkomster. Indkomstudviklingen fra 2019 til 2022 for fastholdte indkomstdeciler er opgjort for personer, der var i befolkningen i både 2019 og 2022.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellen datagrundlag.

Det skal dog bemærkes, at mange i øverste indkomstdecil har en særligt høj indkomst grundet midlertidige forhold, såsom salg af virksomhed eller realisering af aktieformue. De personer, der var i 10. indkomstdecil i 2019, oplevede i gennemsnit et fald i indkomsten fra 2019 til 2022, og faldet var størst i top 1 pct., *jf. figur b*.

Større indkomstforskelle, men færre i lavindkomstgruppen

Udviklingen i indkomstforskellene vurderes ud fra flere mål for at få et tilstrækkeligt nuanceret billede. Traditionelt præsenteres udviklingen i indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten, som sammenfatter indkomstfordelingen til ét tal, og lavindkomstgruppen, der angiver andelen af befolkningen med relativt lave indkomster.

Stigning i de høje indkomster bidrog til større indkomstforskelle

Den relativt større stigning i den disponible indkomst i toppen af indkomstfordelingen afspejler sig i en stigning i indkomstforskellene fra 2019 til 2022. Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten steg således med 0,51 pct.-point fra 2019 til 2022, *jf. tabel 1*.

Til sammenligning steg indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten med 9 pct.-point fra 20,0 pct. i 1994 til 29,0 pct. i 2022, svarende til en stigning på ca. 0,3 pct.-point pr. år, *jf. bilag 3*. En del af stigningen i indkomstforskellene siden 1994 kan henføres til udviklingen i demografiske og strukturelle forhold, herunder ændringer i uddannelsesniveaue mv., *jf. Ulighedsre-*

degørelsen 2021. Det skal ses i lyset af, at flere er studerende med relativt lave indkomster. Der-til kommer, at et generelt højere uddannelsesnivea i befolkningen bidrager til højere produktivitet og dermed højere indkomster blandt personer i beskæftigelse.

Tabel 1 Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten, 2019-2022

Periode	Niveau			Ændring	
	2019	2021	2022	2019-2022	2021-2022
	Pct.			Pct.-point	
Disponibel indkomst	28,5	28,9	29,0	0,5	0,1
Ekskl. indefrosne feriepenge	-	28,8	-	-	0,2

Anm.: Familieækvivalerede indkomster. Indefrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

I 2022 steg indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten med 0,1 pct.-point fra 28,9 pct. i 2021 til 29,0 pct. i 2022³. Det skal dog ses i lyset af, at udbetalingen af de indefrosne feriepenge bidrog til at øge indkomstforskellene midlertidigt i 2021. Hvis der ses bort fra udbetaling af indefrosne feriepenge, var stigningen indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten ca. 0,2 pct.-point i 2022.

Opgjort på indkomstkomponenter kan stigningen i indkomstforskellene i 2022 blandt andet henføres til bidrag fra indkomstkomponenten *overførselsindkomst*. Det skal ses i lyset af faldende ledighed, som medfører, at færre modtager overførselsindkomst. Dermed udgør overførslerne en mindre andel af de disponible indkomster, hvilket har den mekaniske effekt, at komponenten bidrager til at øge indkomstforskellene. Lavere kapitalindkomst bidrog modsat til at reducere indkomstforskellene, *jf. bilag 3*.

Mindre andel af befolkningen i lavindkomstgruppen

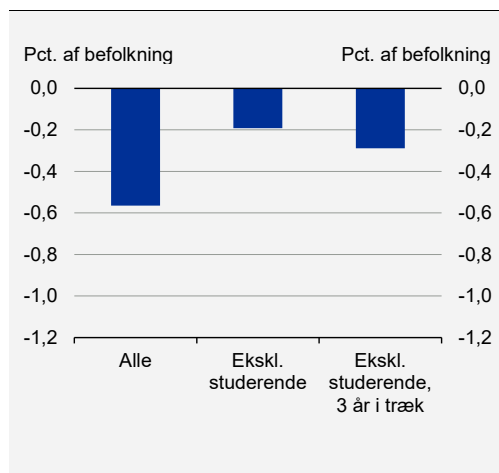
Lavindkomstgruppen måler andelen, der har en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen. En relativt større indkomstfremgang i den øverste del af indkomstfordelingen end i resten af indkomstfordelingen vil derfor ikke påvirke andelen i lavindkomstgruppen, *jf. boks 3* om fortolkning af de benyttede mål for indkomstforskellene. Andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen faldt således fra 2019 til 2022, til trods for at indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten steg i samme periode.

Andelen af personer i lavindkomstgruppen faldt med 0,6 pct.-point fra 2019 til 2022, *jf. figur 5*. Det svarer til et fald på knap 24.000 personer, *jf. bilag 5*. Det hænger blandt andet sammen med indførelsen af det midlertidige børnetilskud, som var et skattefrit tilskud til børnefamilier med børn under 15 år, hvor en eller begge forældre var berørt af kontanthjælpsloftet og/eller

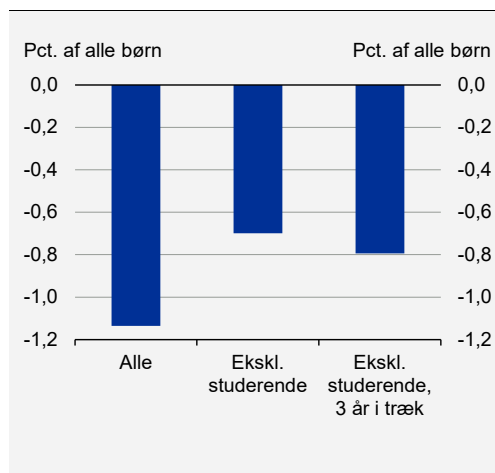
³ Danmarks Statistik finder et fald i indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten fra 2021 til 2022, *jf. Statistikbanken ifor41*. Forskellene på udviklingen i Gini-koefficienten mellem ministeriernes og Danmarks Statistiks opgørelser skyldes blandt andet forskellige metoder for opgørelse af disponibel indkomst, herunder forskelle i anvendt ækvivaleringsfaktor og populationsafgrænsning. Det skal bemærkes, at Gini-koefficienten ifølge Danmarks Statistiks opgørelse var 30,2 i 2021, hvilket er højere end i ministeriernes opgørelse. Se *Fordeling og incitament 2018* for en detaljeret beskrivelse af forskelle i opgørelsesmetoderne.

indførelsen af SHO-ydelsen⁴. I 2022 øgede det midlertidige børnetilskud i gennemsnit den disponible indkomst med knap 7.000 kr. for de berørte.

Figur 5 Udvikling i andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen, 2019-2022



Figur 6 Udvikling i andelen af børn i befolkningen i lavindkomstgruppen, 2019-2022



Anm.: Lavindkomstgruppen omfatter personer med en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen. I *eksklusive studerende* ses bort fra studerende over 18 år og personer i familie med studerende. Børn omfatter alle i befolkningen under 18 år.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Andelen af børn i lavindkomstgruppen faldt i samme periode lidt mere, svarende til 1,1 pct.-point eller ca. 12.800 børn, *jf. figur 6*. Det skal ses i lyset af, at det midlertidige børnetilskud tilfaldt børnefamilier.

Ændret sammensætning i lavindkomstgruppen i 2022

I 2022 faldt andelen af personer i lavindkomstgruppen en smule, hvilket på grund af befolkningstilvækst dækker over en lille stigning på 2.000 personer, *jf. figur 7 og bilag 5*. Samtidig er sammensætningen i lavindkomstgruppen ændret. I 2022 faldt andelen af studerende i lavindkomstgruppen, samtidig med at antallet af studerende i befolkningen generelt faldt.

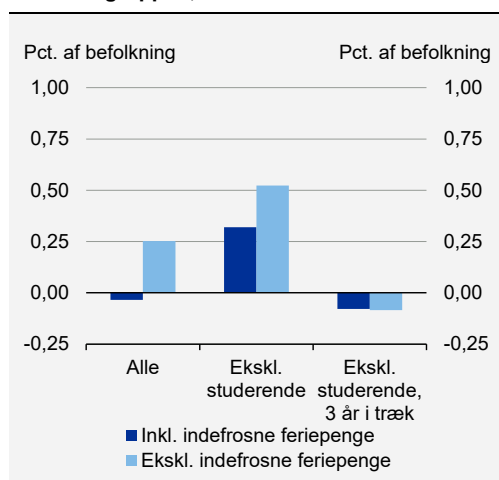
Studerende er kendetegnet ved at have en midlertidig og selvvalgt lav indkomst. Når der ses bort fra familier med studerende over 18 år i 2021 og 2022, steg andelen i lavindkomstgruppen med ca. 0,3 pct.-point. Stigningen i lavindkomstgruppen eksklusive studerende kan hovedsageligt henføres til, at en stor del af fordrevne fra Ukraine, der kom til landet efter Ruslands invasion i februar 2022, modtog SHO-ydelse og derfor havde en relativt lav disponibel indkomst.

Andelen af personer, som var i lavindkomstgruppen tre år i træk (ekskl. studerende), faldt med knap 0,1 pct.-point i 2022. Det skyldes dels, at der var høj beskæftigelse i perioden 2020-2022,

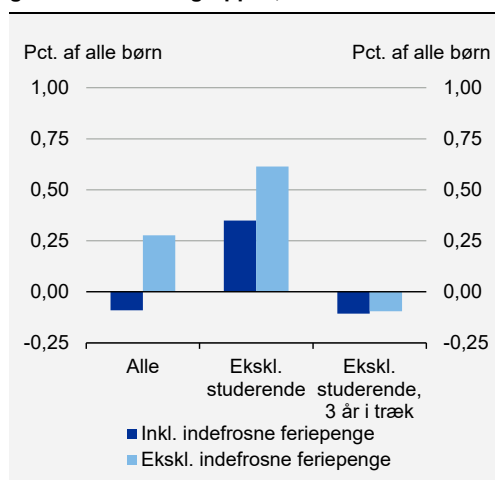
⁴ I 2022 udgjorde tilskuddet 718 kr. månedligt pr. barn af SHO-modtagere og uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere, 616 kr. pr. barn af enlige, og 564 kr. månedligt pr. barn af øvrige personer i målgruppen. Derudover fik enlige forsørgere et supplerende tilskud på 666 kr. månedligt. Tilskuddet var endvidere udformet således, at modtagerne ikke kunne få mere i ydelse, end de havde mistet som følge af indførelsen af kontanthjælpsloftet eller integrationsydelsen.

hvilket medførte, at der var færre ledige i kontanthjælpssystemet. Derudover bidrog udbetalingen af midlertidigt børnetilskud i 2020 til 2022 til at øge de disponible indkomster i bunden af indkomstfordelingen.

Figur 7 Udvikling i andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen, 2021-2022



Figur 8 Udvikling i andelen af børn i befolkningen i lavindkomstgruppen, 2021-2022



Anm.: Lavindkomstgruppen omfatter personer med en ækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen. I *eksklusive studerende* ses bort fra studerende over 18 år og personer i familie med studerende. Børn omfatter alle i befolkningen under 18 år. Indefrosne feriepenge indgår efter ATP-bidrag og (beregnet) skat.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Udviklingen i andelen af børn i lavindkomstgruppen følger udviklingen i den samlede lavindkomstgruppe, *jf. figur 8*.

Det bemærkes, at udviklingen i andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen var påvirket af udbetalingen af indefrosne feriepenge i 2021, idet udbetalingen af indefrosne feriepenge bidrog til at øge andelen af befolkningen i lavindkomstgruppen i 2021.⁵ Ses der bort fra udbetaling af indefrosne feriepenge, ville andelen i lavindkomstgruppen have været lavere i 2021, hvilket medfører, at andelen i lavindkomstgruppen ville være steget med 0,25 pct.-point i 2022.

Lavindkomstgruppen er omtrent fordoblet siden 1994, *jf. bilag 4*. Det skyldes særligt, at andelen af studerende er steget i perioden. Samtidigt steg andelen af personer med anden etnisk herkomst, som ofte har en relativt lav disponibel indkomst, blandt andet grundet lavere tilknytning til arbejdsmarkedet og lavere ydelser ved ledighed.

⁵ Udbetaling af indefrosne feriepenge bidrog til at øge antallet i lavindkomstgruppen via en øget medianindkomst, idet udbetalingerne var størst for personer med relativt høje indkomster. Se også *Fordeling og incitament 2023*.

Boks 3 Kort om de viste mål for indkomstforskellene

Det findes ikke mål, der fortæller hele historien om indkomstforskellene. For at opnå et nuanceret billede, kan det derfor være nødvendigt at betragte flere mål. I denne opgørelse tages der udgangspunkt i to mål:

- *Gini-koefficienten*, som giver ét summarisk tal for, hvor lige indkomsterne i befolkningen er fordelt. Hvis alle har den samme indkomst, er Gini-koefficienten 0 pct., mens den er 100 pct., hvis én person har al indkomst.
- *Lavindkomstgruppen*, som er et mål med fokus på den nederste del af indkomstfordelingen. Lavindkomstgruppen omfatter personer med en disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen.

Det bemærkes, at lavindkomstgruppen er et relativt mål, som ikke beskriver udviklingen i levestandard og forbrugsmuligheder for personer i bunden af indkomstfordelingen. Antallet i lavindkomstgruppen kan eksempelvis stige (falde), hvis medianindkomsten i befolkningen øges (reduceres), selvom indkomsten er uændret blandt personer med indkomster under lavindkomstgrænsen.

Den høje inflation kan have påvirket indkomstforskellene i større omfang

I denne analyse er det beregningsteknisk lagt til grund, at prisudviklingen påvirker forbrugsmulighederne ensartet på tværs af indkomstfordelingen. Antagelsen medfører, at den reale udvikling i indkomsterne reduceres med den samme faktor for alle indkomstgrupper som følge af inflationen. Dermed er indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten og andelen i lavindkomstgruppen ikke påvirket af inflationen, da det er relative fordelingsmål.

Da forbrugssammensætningen varierer på tværs af indkomstfordelingen, kan denne beregningstekniske antagelse undervurdere betydningen for indkomstforskellene. Det vil være tilfældet, hvis prisstigningerne på det faktiske forbrug er forskellige for personer med forskellige indkomster.

I *Økonomisk Redegørelse maj 2022* blev betydningen af inflation for udvalgte familietyper estimeret på baggrund af oplysninger fra Danmarks Statistisk forbrugsundersøgelse. Opgørelsen viste, at posterne fødevarer og elektricitet, gas mv., som steg meget i pris, udgjorde en større andel af forbruget for arbejdsløse og personer ude af erhverv i øvrigt end for andre socioøkonomiske grupper. Brændstof udgjorde omvendt en større andel af budgettet for lønmodtagere på grund- og mellemniveau end for grupper uden for arbejdsmarkedet mv. Opgørelsen fandt ikke store forskelle i stigningen i forbrugsudgifter mellem grupperne, men var dog kun baseret på oplysninger om prisudvikling frem til april 2022.

En analyse fra Danmarks Nationalbank⁶, som også tager udgangspunkt i oplysninger fra forbrugsundersøgelsen, peger ligeledes på, at forbruget i husholdninger nederst i indkomstfordelingen i højere grad består af energi og fødevarer og i mindre grad af transportudgifter, rejser og restaurantbesøg mv., sammenlignet med forbruget i husholdninger med højere indkomst. Analysen peger på, at de kraftigt stigende energi- og fødevarerpriser fra 2020-2022 påvirkede husholdningerne forskelligt på tværs af indkomstfordelingen, så husholdningerne med de laveste indkomster skønnes at være blevet hårdere ramt end husholdninger med højere indkomst.

⁶ Danmarks Nationalbank, Inflation inequality in Denmark, Economic Memo nr. 5, 22 juni 2023.

Analysen peger dermed på, at de opgjorte forskelle i forbrugsmulighederne (svarende til de reale disponible indkomster) kan være undervurderede i årene 2020 til 2022, når den samme prisudvikling lægges til grund på tværs af indkomstfordelingen.

Analysen fra Danmarks Nationalbank peger imidlertid også på, at prisudviklingen historisk set⁷ har været homogen på tværs af indkomstfordelingen og dermed har påvirket alle indkomstgrupper med omtrent den samme faktor. På længere sigt kan det derfor forventes, at inflationen vil påvirke husholdningerne ensartet.

Det bemærkes, at begge analyser er behæftet med vis usikkerhed.⁸

Samlet set er inflationen siden oktober 2022 faldet markant og har ligget under 2 pct. siden september 2023. Det bidrager til, at værdien af de disponible indkomster er steget, så befolkningen på tværs af indkomstfordelingen har genvundet noget af købekraften.

I Danmark er indkomstforskellene fortsat små

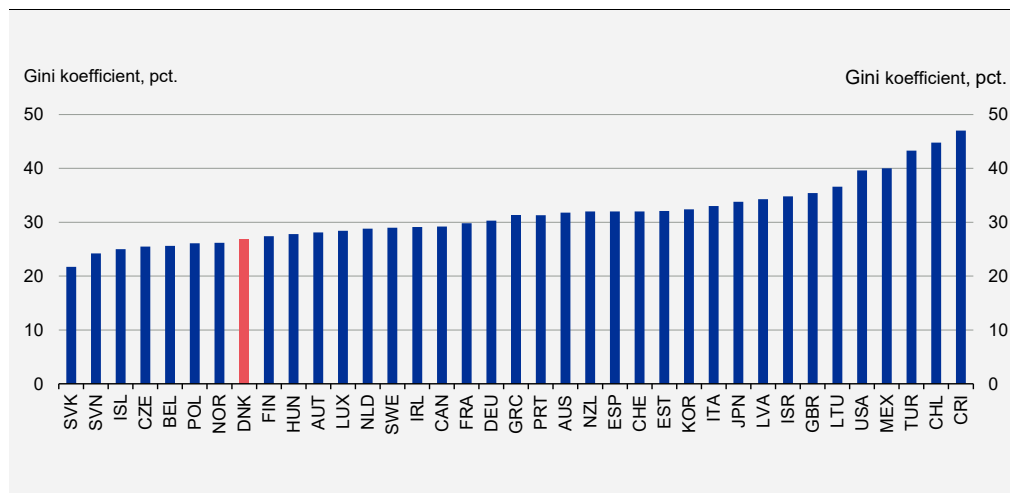
Danmark er blandt de ti lande i OECD med de laveste indkomstforskelle målt ved Gini-koefficienten, *jf. figur 9*. Lande som Island, Belgien og Norge har lavere indkomstforskelle end Danmark, mens Sverige og Holland har større indkomstforskelle.

Landesammenligninger er typisk behæftet med nogen usikkerhed og bør som hovedregel fortolkes med forsigtighed. Usikkerheden ved sammenligninger af indkomstforholdene på tværs af lande knytter sig blandt andet til forskelle i kvaliteten af datagrundlaget og fortolkningen af betydningen af forskellige samfundssystemer. Herudover er der forskel på hvor aktuelle opgørelser, der er til rådighed for de enkelte lande, hvilket også kan have betydning for rangeringen af landene.

⁷ 1996 til 2020.

⁸ Dels er analyserne baseret på oplysninger fra forbrugsundersøgelsen, som er en spørgeskemaundersøgelse med et begrænset antal respondenter. Dels er der ikke taget højde for skift i forbrugssammensætningen eller muligheden for substitution til en billigere variant af samme varetype.

Figur 9 Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten i OECD-landene, 2022 eller seneste tilgængelige år

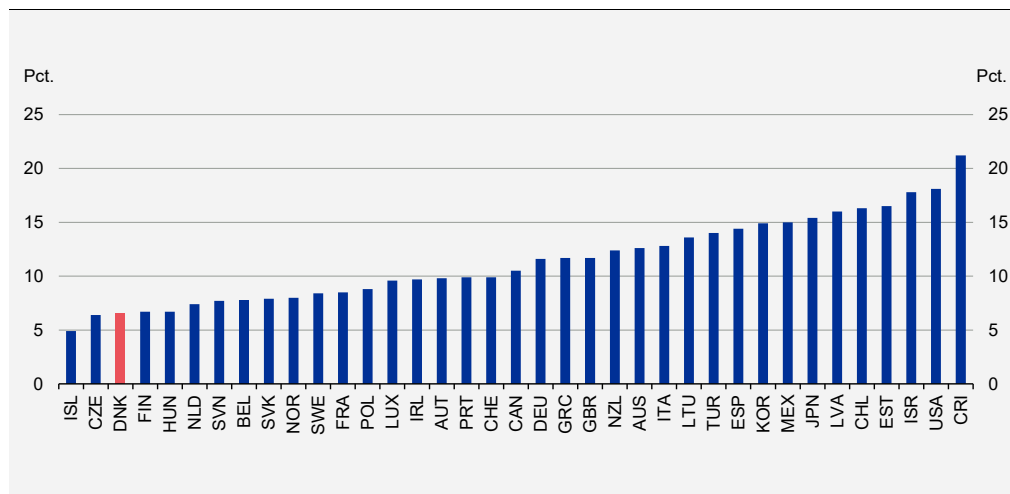


Anm.: Data er fra seneste år (2017, 2019, 2020, 2021 og 2022). For Danmark er data fra 2019. OECD's tal afviger fra de nationale tal for Danmark.

Kilde: OECD's *Income Distribution Database*.

Danmark er også et af de lande, hvor den laveste andel af befolkningen er i lavindkomstgruppen. Ifølge seneste tal fra OECD har kun Island og Tjekkiet en mindre andel af befolkningen i lavindkomstgruppen end Danmark, *jf. 10*.

Figur 10 Andel personer i lavindkomstgruppen i OECD-landene, 2022 eller seneste tilgængelige år



Anm.: Data er fra seneste år (2017, 2019, 2020, 2021 og 2022). For Danmark er data fra 2019. OECD's tal afviger fra de nationale tal for Danmark.

Kilde: OECD's *Income Distribution Database*.

Bilag 1 Sammensætning af disponibel indkomst

Tabel B1.1 Indkomstkompener i disponibel indkomst

Indkomstkompener	Beskrivelse
Lønindkomst	Omfatter honorarer, sygedagpenge og udenlandske personlige indkomster mv. Lønindkomsten er opgjort ekskl. arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger, herunder ATP. Udbetaling af indefrosne feriepenge indgår.
+ Virksomhedsindkomst	Omfatter ordinær virksomhedsindkomst, hævet opsparet overskud, nettorenter i virksomhed mv.
= Erhvervsindkomst	
+ Private pensioner	Udbetalinger fra private pensionsordninger.
+ Anden privat indkomst	
= Privat indkomst	
+ Overførselsindkomst	Omfatter bl.a. førtids- og folkepension, dagpenge, SU, kontanthjælp, boligstøtte, børne- og ungeydelse mv.
= Personlig indkomst	
- Skat af personlig indkomst	
= Personlig indkomst efter skat (1)	
+ Renteindtægter	
- Renteudgifter	
+ Aktieindkomst	Stort set alle udbytter og kursgevinster fra noterede aktier indberettes automatisk fra 2006. Gevinst ved salg af aktier registreres som indkomst i ét enkelt år, uagtet at gevinsten reelt er optjent over en længere periode.
+ Imputeret afkast af egen bolig	Til og med 2004 er afkast af egen bolig beregnet som 4 pct. af den offentlige ejendomsvurdering i året. Fra og med 2005 tages udgangspunkt i Danmarks Statistiks estimerede markedsværdier. For blandede ejendomme, fx landbrugsejendomme, indgår alene boligens skønnede andel af ejendomsværdien.
+ Anden kapitalindkomst	Omfatter afkast af andre typer af værdipapirer end aktier og obligationer, fx investeringsforeninger, skibsanparter, finansielle kontrakter samt kapitalindkomst fra udlandet, dog ekskl. udenlandsk aktieindkomst.
= Kapitalindkomst	
- Skat af kapitalindkomst	
= Kapitalindkomst efter skat (2)	
- Pensionsindbetalinger mv. (3)	
= Disponibel indkomst (1+2-3)	

En del af indkomstudviklingen fra 2021 til 2022 skyldes udviklingen i kapitalindkomst, særlig på grund af bidrag fra anden kapitalindkomst, der dækker kurstab i blandt andet investeringsforeninger, *jf. B1.2.*

Tabel B1.2 Bidrag til realvækst i gennemsnitlig disponibel indkomst, pct. pr. år

	1994-2021	2019-2022	2021-2022
Lønindkomst	1,4	0,9	-4,3
Virksomhedsindkomst	0,1	0,2	0,3
Erhvervsindkomst	1,4	1,1	-4,1
Private pensioner	0,2	-0,1	-0,3
Anden privat indkomst	0,0	0,1	0,2
Privat indkomst	1,6	1,2	-4,2
Overførsler	0,0	-0,6	-1,9
Personlig indkomst	1,6	0,6	-6,1
Skat af personlig indkomst	-0,4	-0,4	2,1
Personlig indkomst efter skat (1)	1,2	0,2	-4,0
Renteindtægter	-0,1	-0,1	0,0
Renteudgifter	0,3	0,3	-0,1
Afkast af egen bolig	0,4	0,1	-0,6
Aktieindkomst	0,3	0,3	-0,3
Anden kapitalindkomst	0,1	-0,6	-2,1
Kapitalindkomst	0,9	0,1	-3,2
Skat af kapitalindkomst	-0,2	0,0	0,5
Kapitalindkomst efter skat (2)	0,7	0,0	-2,7
Pensionsindbetaling mv. (3)	0,0	0,0	0,2
Ækvivaleret disponibel indkomst (1+2+3)	1,9	0,2	-6,5

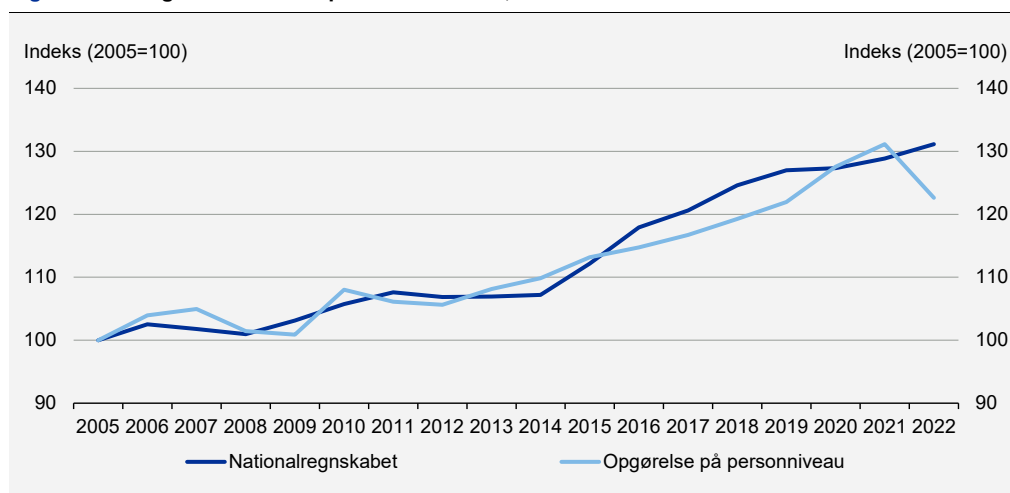
Anm.: Skat af personlig indkomst og kapitalindkomst samt pensionsindbetalinger reducerer isoleret set den disponible indkomst i det enkelte år. Hvis den personlige indkomst stiger over en periode, og skattereglerne ikke ændres, vil skat af personlig indkomst isoleret set bidrage til at reducere væksten i perioden. Afrunding medfører, at indkomstelementerne ikke nødvendigvis summer til de anførte totaler.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 2 Udvikling i disponibel indkomst ifølge nationalregnskabet

Realvæksten i de disponible indkomster stemmer generelt overens over tid mellem opgørelser i nationalregnskabet og opgørelser på individniveau. Der er dog en vis afvigelse i de enkelte år, jf. figur B2.1.

Figur B2.1 Årlig realvækst i disponibel indkomst, 2005-2022



Anm.: De reale indkomster er beregnet ved at korrigere udviklingen i indkomsterne for udviklingen i forbrugerpriserne. Der tages udgangspunkt i den samlede disponible indkomst fra nationalregnskabet og den gennemsnitlige disponible indkomst ved opgørelser på personniveau. Udvikling i nationalregnskabet deflateres med den endogene forbrugsdeflator, mens opgørelsen på personniveau deflateres med forbrugerprisindekset.

Kilde: Danmarks Statistik (nationalregnskabet), lovmodellens datagrundlag (opgørelse på personniveau) og egne beregninger.

Forskellene på udviklingen i de disponible indkomster skyldes forskellige opgørelsesmetoder i nationalregnskabet og ved opgørelser på personniveau. Eksempelvis periodiseres udbetaling af pension og feriepenge forskelligt i de to opgørelser.

I nationalregnskabet indgår pensioner fra arbejdsgiveradministrerede ordninger på udbetalingstidspunktet, mens pensioner fra private ordninger indgår på indbetalingstidspunktet. I opgørelser på personniveau indgår pensioner fra både arbejdsgiveradministrerede og private ordninger på udbetalingstidspunktet. Feriepenge indgår på optjeningstidspunktet i nationalregnskabet, mens de i opgørelser på personniveau indgår på udbetalingstidspunktet. Denne afvigelse bidrager væsentligt til, at stigningen i de disponible indkomster er relativt lav i nationalregnskabet i 2020 og 2021. Det skyldes, at udelukkende skattebetalingen som følge af udbetalingen af indefrosne feriepenge er indregnet i nationalregnskabet, mens nettobeløbet er indregnet i opgørelser på personniveau.

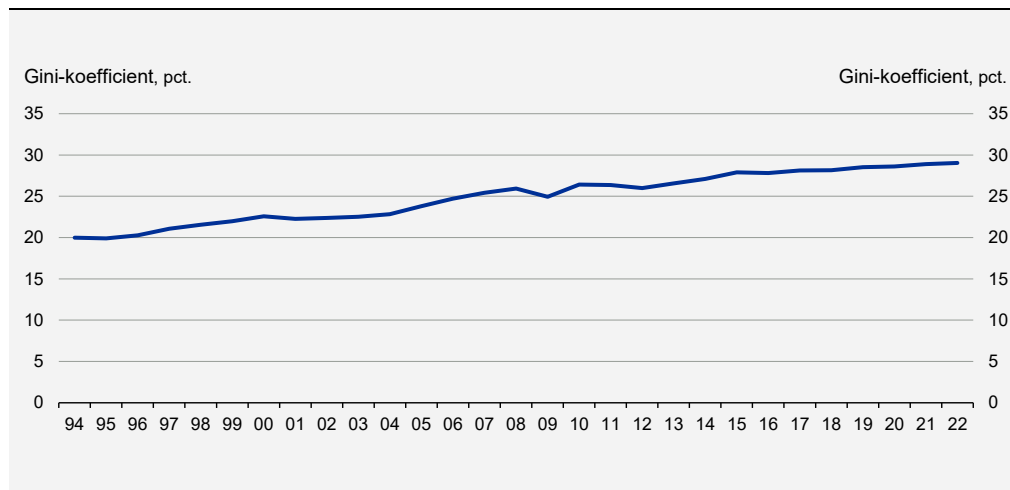
Bilag 3 Udvikling i indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten

Indkomstforskellene målt ved Gini-koefficienten er steget med 9 pct.-point siden 1994, jf. figur B3.1.

En del af stigningen kan henføres til udviklingen i overførselsindkomsterne. Det skal ses i lyset af, at overførslerne typisk modtages af personer nederst i indkomstfordelingen, og at overførsler i gennemsnit udgjorde en mindre del af den disponible indkomst i 2022 end i 1994. Derudover har aktieindkomsten og imputeret afkast af egen bolig bidraget til at øge indkomstforskellene.

En del af stigningen skyldes ligeledes demografiske forhold. Blandt andet er der kommet flere studerende, som har lav indkomst under studiet, og flere højt uddannede, som har en højere lønindkomst, jf. *Ulighedsredegørelsen 2021*.

Figur B3.1 Indkomstforskelle målt ved Gini-koefficienten, 1994-2022



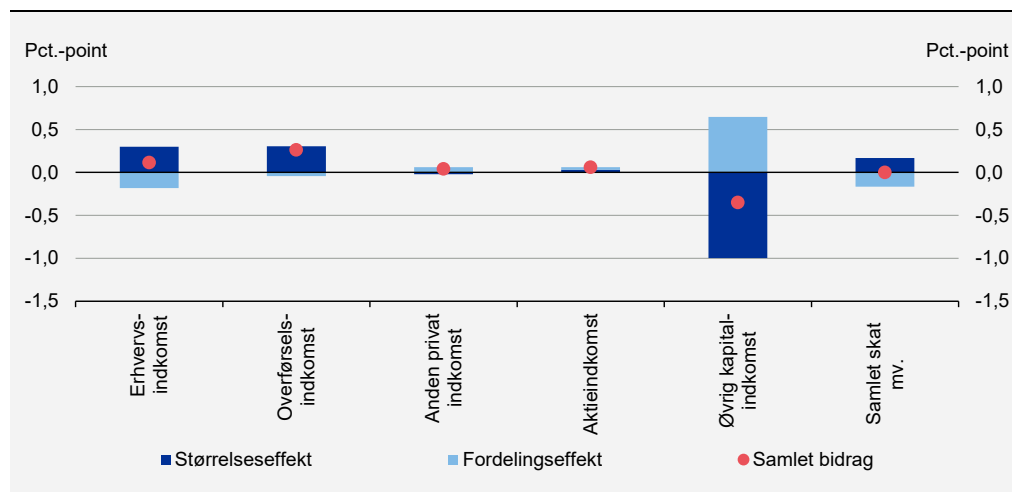
Anm.: Familieækvivalerede indkomster.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Dekomponering af udviklingen i Gini-koefficienten fra 2021 til 2022

Det er muligt at dekomponere udviklingen i Gini-koefficienten i bidrag fra forskellige indkomstkomponenter. Et indkomstelement kan bidrage til at øge eller sænke Gini-koefficienten ved at udgøre en ændret andel af den samlede disponible indkomst (*størrelseseffekten*) eller ved at være mere eller mindre lige fordelt (*fordelingseffekten*).

Erhvervsindkomsten var mere lige fordelt og udgjorde en større andel af den samlede indkomst i 2022 end i 2021. Overførslerne var mere omfordelende, men udgjorde samtidig en mindre andel af den samlede indkomst, hvilket skal ses i lyset af den høje beskæftigelse. Kapitalindkomsten udgjorde en mindre andel af den samlede indkomst som følge af udviklingen på de finansielle markeder og var samtidig mindre lige fordelt, jf. figur B3.2.

Figur B.3.2 Indkomstkompontenernes bidrag til ændring i indkomstforskellene, 2021-2022

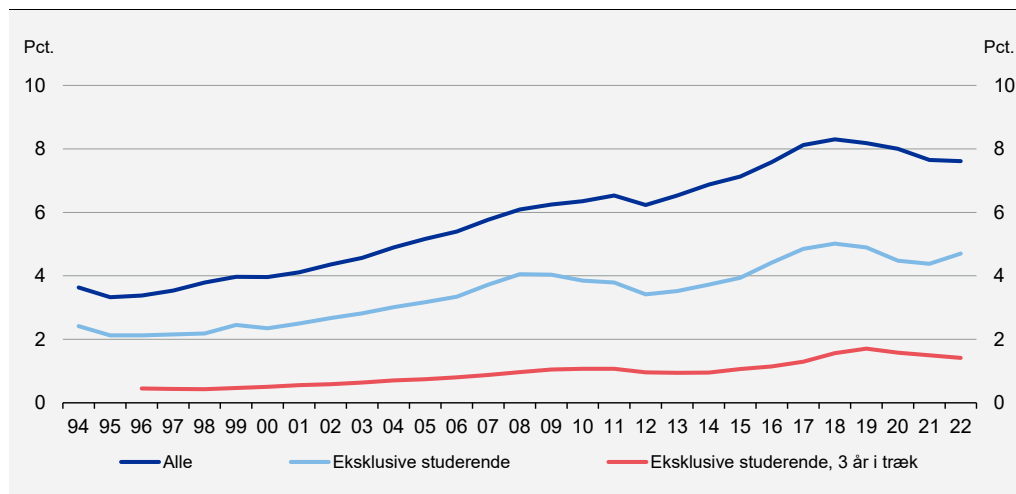
Anm.: Familieækvivalerede indkomster. Erhvervsindkomsten er opgjort ekskl. arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger. Øvrig kapitalindkomst omfatter renteindtægter, renteudgifter, imputeret afkast af egen bolig samt anden kapitalindkomst. Fradrag for private pensionsindbetalinger indgår under *samlet skat mv.*, mens private pensionsudbetalinger indgår under *anden privat indkomst*.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 4 Udvikling i lavindkomstgruppen

Andelen af befolkningen, som er i lavindkomstgruppen, er omtrent fordoblet siden 1994, *jf. figur B4.1.*

Figur B4.1 Andel personer i lavindkomstgruppen, 1994-2022



Anm.: Lavindkomstgruppen omfatter personer med en familieækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen. I *eksklusive studerende* ses bort fra studerende over 18 år og personer i familie med studerende.

Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

En stor del af stigningen i lavindkomstgruppen skyldes, at flere i dag får en uddannelse. Studerende har typisk en relativt lav indkomst under uddannelse sammenlignet med befolkningen som helhed. Omvendt kan studerende se frem til relativt høj indkomst efter endt studie. Hvis man ser bort fra studerende, reduceres lavindkomstgruppen betragteligt, og stigningen siden 1994 er væsentlig mindre.

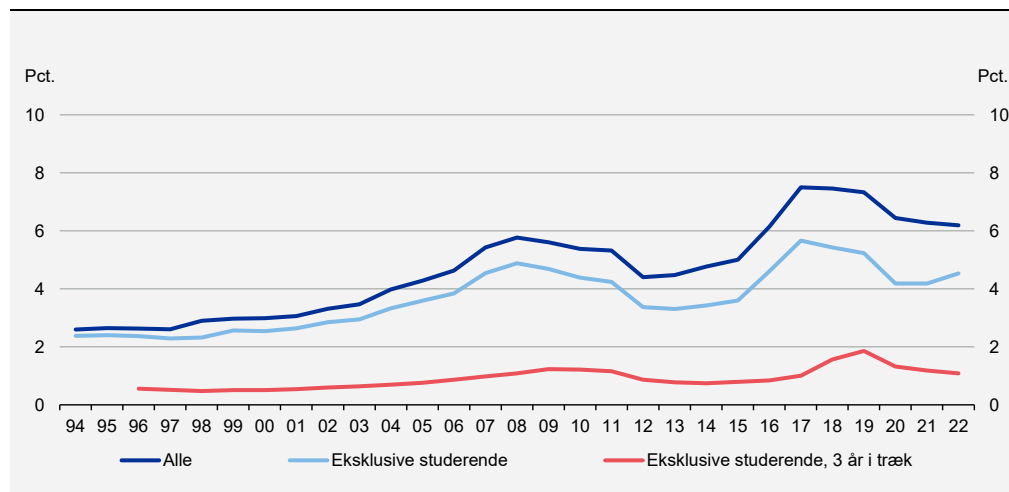
Der er generelt stor mobilitet ud af lavindkomstgruppen, og mange oplever kun relativt lav indkomst i en begrænset periode. Det gælder fx ledige, der finder et job, eller selvstændige, der i en kort periode ikke har tjent penge i deres virksomhed. Der er derfor færre, der har været i lavindkomstgruppen flere år i træk.

Den generelle velstandsudvikling har medført, at medianindkomsten i Danmark er vokset støt siden 1994. Det samme gælder lavindkomstgrænsen, som udgør 50 pct. af medianindkomsten. Alle befolkningsgrupper har fået del i den generelle velstandsudvikling. Stigningen i de disponible indkomster har imidlertid været større for nogle grupper. Indkomstfremgangen for personer i beskæftigelse og folkepensionister har eksempelvis været større end for personer, der modtager kontanthjælp.

Udviklingen i befolkningssammensætningen på herkomst har også bidraget til at øge antallet af personer i lavindkomstgruppen fra 1994 til 2022. Det hænger blandt andet sammen med, at indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet end personer med dansk oprindelse. Samtidig modtager personer, der ikke opfylder opholdskravet i kontanthjælpssystemet, en lavere ydelse i tilfælde af ledighed, *jf. Ulighedsredegørelsen 2021.*

Andelen af børn, som er i lavindkomstgruppen følger generelt udviklingen i den samlede lavindkomstgruppe, og er således også steget siden 1994, *jf. figur B4.2*.

Figur B4.2 Andel børn i lavindkomstgruppen, 1994-2022



Anm.: Lavindkomstgruppen omfatter personer med en familieækvivaleret disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten i befolkningen. I *eksklusive studerende* ses bort fra studerende over 18 år og personer i familie med studerende.
Kilde: Egne beregninger på lovmodellens datagrundlag.

Bilag 5

Tabel B.5.1 Indkomstforskelle, lavindkomstgruppen og indkomstudvikling

	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Indkomstforskelle																
Gini-koefficient pct.	19,9	22,6	23,8	26,4	26,3	26,0	26,6	27,1	27,9	27,8	28,1	28,1	28,5	28,6	28,9	29,0
Lavindkomstgruppe																
Antal 1.000 personer																
Alle	172	209	275	344	357	343	361	382	399	427	460	472	467	458	441	443
Heraf børn	29	34	50	63	62	51	51	54	57	70	85	84	83	72	71	70
Andel af befolkningen, pct.																
Alle	3,3	4,0	5,2	6,4	6,5	6,2	6,5	6,9	7,1	7,6	8,1	8,3	8,2	8,0	7,6	7,6
Heraf børn	2,6	3,0	4,3	5,4	5,3	4,4	4,5	4,8	5,0	6,1	7,5	7,5	7,3	6,4	6,3	6,2
Medianindkomst																
2022-niveau, 1.000 kr.	186	203	229	244	240	237	240	244	248	252	256	262	266	278	283	265

Kilde: Egne beregninger på Levmodellens datagrundlag.

oem.dk